

**TALSU
NOVADS**

**Talsu novada kapitālsabiedrības Sabiedrība ar
ierobežotu atbildību “KOLKAS ŪDENS”
funkciju audita ziņojums**

Talsi, 2022

SATURS

1. AUDITA MĒRĶI UN UZDEVUMI.....	3
2. AUDITA ROBEŽAS UN METODISKAIS IETVARS	4
2.1. Efektivitātes rādītāji	4
2.2. Funkciju izvērtējuma metodiskais ietvars.....	5
3. FUNKCIJU AUDITĀ KONSTATĒTĀ SITUĀCIJA.....	6
3.1. Vides raksturojums.....	6
3.2. Sabiedrības mērķi funkcijas un uzdevumi	6
4. SABIEDRĪBAS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS.....	8
4.1. Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi.....	9
4.1.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums	9
4.1.2. Funkciju dublēšanās izvērtējums	10
4.2. Asenizācijas pakalpojumi.....	11
4.2.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums	11
4.2.2. Funkciju dublēšanās izvērtējums	12
4.3. Ūdens skaitītāju nomaņa un plombēšana.....	13
4.3.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums	13
4.3.2. Funkciju dublēšanās izvērtējums	13
4.4. Sabiedrības atbilstība finanšu mērķiem un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums	13
4.5. Vispārējā vadība un politikas	14
4.5.1. Lietvedība, klientu apkalpošana un grāmatvedība.....	15
4.5.2. Problēmziņojumu uzskaitē un problēmu novēršanas kontrole	16
4.5.3. Infrastruktūras tīklu dokumentēšana.....	16
4.5.4. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums	16
5. PRIEKŠLIKUMI UN IETEIKUMI.....	17
5.1. Ieteikumi pašvaldības līdzdalības saglabāšanai, funkciju apjomam un izmaiņām	17
5.2. Priekšlikumi reorganizācijas pasākumiem.....	17
3.1.1. Decentralizētas attīstības scenārijs.....	18
3.1.2. Centralizētās attīstības scenārijs	18
3.1.3. Policentriskas attīstības scenārijs	19

5.2.1. Priekšlikumi darbības uzlabošanai.....	20
---	----

1. AUDITA MĒRĶI UN UZDEVUMI

Audita mērķi ir:

- 1) novērtēt Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrības Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „KOLKAS ŪDENS”, vienotais reģistrācijas Nr. 40003579893, juridiskā adrese: “Brigas”, Kolka, Kolkas pag., Talsu nov., LV-3275 (turpmāk tekstā – Sabiedrība) darbības un funkciju sniegšanas efektivitāti, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, sniedzot priekšlikumus darbības (funkciju) izmaiņām un nepieciešamajiem funkciju pilnveides un reorganizācijas pasākumiem, tajā skaitā attiecībā uz veicamo funkciju pārdali un optimālo kapitālsabiedrību skaitu;
- 2) noteikt Pašvaldības līdzdalības nepieciešamību Sabiedrībā, līdzdalības saglabāšanas gadījumā, nosakot kapitālsabiedrību vispārējos stratēģiskos mērķus.

Audita uzdevums ir:

- 1) izvērtēt Sabiedrības darbību, vai tā sniedz tikai tādus pakalpojumus, kas izriet no kapitālsabiedrībai uzdotajiem pārvaldes uzdevumiem, kuri izriet tieši no pašvaldības funkcijām;
- 2) noteikt Sabiedrības funkciju izpildes efektivitāti, tai skaitā iekšējās kontroles sistēmas kvalitāti, trūkumus un nepieciešamos pilnveides pasākumus;
- 3) noteikt Sabiedrības nepieciešamos reorganizācijas pasākumus, tai skaitā attiecībā uz veicamo funkciju pārdali un optimālo kapitālsabiedrību skaitu;
- 4) sniegt ieteikumus funkciju izmaiņām, tai skaitā attiecībā uz funkciju apjomu un saturu, iespējamo funkciju samazināšanu, palielināšanu vai pārdali starp kapitālsabiedrībām, kā arī optimālo kapitālsabiedrību skaitu.

Audita uzdevumu izpildei ir jāveic:

- 1) funkciju izpildes efektivitātes rādītāju definēšana, saskaņojot tos ar Talsu novada pašvaldību, un efektivitātes rādītāju analīze līdzīgu funkciju veikšanā;
- 2) funkciju pārklāšanās / dublēšanās izvērtējuma, funkciju centralizācijas vai funkciju nodošanas ārpalpojuma potenciāla izvērtējuma un citu efektivitātes uzlabojumu izvērtējuma veikšana;
- 3) priekšlikumu izstrāde katras izvērtējamās kapitālsabiedrības darbības uzlabošanai (piemēram, organizatoriskās struktūras izmaiņām, darbinieku skaita vai funkciju sadalījuma izmaiņām, funkciju izvietojuma struktūrvienībās izmaiņām u.c.);
- 4) priekšlikumu izstrāde reorganizējamo kapitālsabiedrību optimālai funkciju plānošanai un administratīvo funkciju izveidei.

2. AUDITA ROBEŽAS UN METODISKAIS IETVARS

Funkciju audits tiek veikts balstoties uz dokumentiem, kas ir spēkā laika posmā līdz 2022. gada 18. jūlijam un auditā iesaistīto pašvaldības un Sabiedrības darbinieku sniegto informāciju audita veikšanas laikā. Dokumenti, kas tiek izstrādāti un apstiprināti pēc iepriekšminētā termiņa beigām audita ziņojumā netiek ņemti vērā un atspoguļoti netiek.

2.1. Efektivitātes rādītāji

Sabiedrības darbības efektivitāte tiek vērtēta atkarībā no tā vai un kā šī sabiedrība izpilda tai izvirzītos mērķus un uzdevumus.

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums¹ nosaka, ka kapitālsabiedrībai ir:

- 1) nefinanšu mērķi — kapitālsabiedrības mērķi, kas izriet no kapitālsabiedrībai noteiktā vispārējā stratēģiskā mērķa, tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem un ir saistīti ar publiskai personai noteikto funkciju izpildes nodrošināšanu;
- 2) finanšu mērķi — kapitālsabiedrības mērķi, kas saistīti ar tās finanšu darbības stāvokli (tai skaitā rentabilitāte, kapitāla struktūra, apgrozījums, dividendes un peļņa);
- 3) vispārējie stratēģiskie mērķi — publiskas personas augstākās lēmēj institūcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Nefinanšu mērķi

Sabiedrības nefinanšu mērķi tiek definēti saskaņā ar likumā Par pašvaldībām noteiktajām pašvaldības autonomajām funkcijām², kuru realizāciju nodrošina Sabiedrība.

Īpaši kvalitātes kritēriji, kas atšķiras no normatīvajos aktos noteiktajām prasībām pakalpojumu sniegšanai vai kvalitātes mērķi ne plānošanas dokumentos, ne līgumos nav definēti. Līdz ar to, Sabiedrības nefinanšu mērķu izpilde tiks vērtēta vadoties pēc tā, vai uzdevums (funkcija) tiek pildīts vai netiek pildīts.

Finanšu mērķi

Ja Sabiedrības vidēja termiņa stratēģijā ir norādīti finanšu mērķi un to sasniegšanas indikatori, tad tiks vērtēts vai šie mērķi ir sasniegti. Papildus tam Sabiedrības darbības efektivitāte tiks vērtēta pēc šādiem finanšu rādītājiem:

1. Bruto peļņas rentabilitāte (bruto peļņa/neto apgrozījums) x 100;
2. Ekonomiskā rentabilitāte (ROA) = (pārskata perioda peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem/aktīvu vērtība) x 100;
3. Pašu kapitāla rentabilitāte (ROE) = (neto peļņa/pašu kapitāls) x 100;
4. Realizācijas rentabilitāte (ROS) = (neto peļņa/neto apgrozījums) x 100;
5. Kopējā likviditāte = apgrozāmie aktīvi/īstermiņa saistības;

¹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1.panta 16.-18.punkti. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitāla-dalu-un-kapitālsabiedrību-parvaldības-likums> Skatīts: 20.06.2022.

² Likuma „Par pašvaldībām” 15.pants. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/57255-par-pasvaldibam> Skatīts: 20.06.2022.

6. Saistību īpatsvars bilanciē = saistību kopsumma/aktīvu kopsumma;
7. EBITDA peļņa = Neto peļņa + procentu izdevumi + samaksātais UIN + pamatlīdzekļu nolietojums;
8. EBITDA rentabilitāte = (EBITDA peļņa/neto apgrozījums) x 100.

Šie rādītāji tiks izmantoti izstrādājot priekšlikumus un ieteikumus kapitālsabiedrības darbības uzlabošanai vai reorganizācijas pasākumiem.

Vispārējie stratēģiskie mērķi

Ievērojot, ka Sabiedrībai šobrīd nav aktuālas vidēja termiņa darbības stratēģijas, mērķu izvērtējumam par pamatu tiks ņemti iepriekšējā perioda stratēģiskie mērķi un pārbaudīta to izpilde. Vērtēšanas kritērijs – cik lielā mērā ir izpildīts iepriekš nospraustais mērķis. Neizpildes vai daļējas izpildes gadījumā tiks pārbaudīti neizpildes iemesli. Ja neizpilde būs radusies tādēļ, ka nav piešķirts finansējums darbu izpildei, tiks uzskatīts, ka Sabiedrība mērķi ir pildījusi, bet rezultātu nav sasniegusi no tās neatkarīgu iemeslu dēļ.

Balstoties uz iepriekšējo mērķu izpildes rezultātiem tiks formulēti ieteikumi nākamā perioda mērķa definējumam.

2.2. Funkciju izvērtējuma metodiskais ietvars

Funkciju izvērtējums tiks veikts apskatot Sabiedrības funkcijas un no tām izrietošos darbības virzienus un pakalpojumus attiecībā pret likumā „Par pašvaldībām” noteiktajām funkcijām, kas ir pamats pašvaldības kapitālsabiedrības izveidei. Funkciju izpildes efektivitāte tiks vērtēta šī dokumenta 2.1.punktā minētajā kārtībā.

Ņemot vērā, ka Līguma tehniskā specifikācija paredz nepieciešamību izvērtēt funkciju centralizācijas lietderību, centralizācijas jautājumi tiks analizēti, ņemot vērā citas Talsu novada kapitālsabiedrības, kuras veic līdzīgus uzdevumus. Sabiedrības gadījumā tās būs Talsu novada pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk tekstā – SIA) „TALSU ŪDENS”, „Rojas DzKU”, „ZIEMEĻKURZEME” un „MĒRSRAGA ŪDENS”.

3. FUNKCIJU AUDITĀ KONSTATĒTĀ SITUĀCIJA

3.1. Vides raksturojums

Kolkas pagastā iedzīvotāju blīvums ir 7,16 iedzīvotāji uz kvadrātkilometru un kopējais iedzīvotāju skaits ir 842.³

Analogi lielākajai daļai Latvijas teritorijas, iedzīvotāju dabiskais pieaugums Kolkas pagastā ir negatīvs. Modelējot iedzīvotāju skaita izmaiņas turpmākajos 20 gados, un pieņemot, ka migrācijas tendences un dzimstības tendences saglabājas iepriekšējā apjomā, iedzīvotāju skaitam ir tendence pakāpeniski samazināties.⁴

Tas norāda, ka, visticamāk, Sabiedrība nevar rēķināties ar būtisku klientu skaita pieaugumu un tas nozīmē arī pakalpojumu pieprasījums labākajā gadījumā saglabāsies iepriekšējā līmenī.

Sabiedrības darbinieki pamatā paši dzīvo Kolkas pagasta administratīvajā teritorijā. Tas nozīmē, ka uzņēmuma darbiniekiem nav jāmēro tāls ceļš līdz darba vietai un vietējie apstākļi viņiem ir labi zināmi.

Sabiedrības lielākais klients ir zivju pārstrādes uzņēmums SIA “Līcis-93”, kas patērē vairāk nekā ¾ Sabiedrības saražotā ūdens. SIA “Līcis-93” produkcija tiek eksportēta uz daudzām pasaules valstīm un kvalitatīva ūdens apgāde ir viens no priekšnoteikumiem uzņēmuma eksportspējas saglabāšanai. Tāpat jāņem vērā, ka SIA “Līcis-93” vidēji nodarbina 96 darbiniekus (2021. gada pārskata dati Uzņēmumu reģistrā).⁵

3.2. Sabiedrības mērķi funkcijas un uzdevumi

Sabiedrības nefinanšu mērķi izriet no likuma „Par pašvaldībām” 15. pantā noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas „organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu apsaimniekošana; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds”.⁶

Saskaņā ar līgumu par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu Kolkas pagastā, kas 2017. gada 10. maijā noslēgts starp Dundagas novada pašvaldību un SIA “KOLKAS ŪDENS”⁷, uzņēmumam ir piešķirtas ekskluzīvas tiesības (un pienākums sniegt) šādus sabiedriskos pakalpojumus:

- ūdens ieguve, attīrīšana atbilstoši dzeramā ūdens normām un novadīšana ūdensvada tīklā;
- ūdens padeve no ūdens ieguves un dzeramā ūdens sagatavošanas vietas līdz pakalpojuma saņēmējam;

³ Iedzīvotāju skaits un teritoriālo vienību platības Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novados. Iegūts: <https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2021/06/1.pielikums.pdf> Skatīts: 20.06.2022.

⁴ Dundagas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam. 8.lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2014/7/1/Dundaga_ilgtspējīgas_attīstības_stratēģija.pdf skatīts 19.08.2022.

⁵ SIA “Līcis-93” gada pārskata dati Uzņēmumu reģistrā. Iegūts: <https://company.lursoft.lv/licis-93/42103103038> Skatīts: 20.06.2022.

⁶ Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 1.punkts. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/57255-par-pasvaldibam> Skatīts: 20.06.2022.

⁷ Dundagas novada pašvaldības 10.05.2017.līgums nr.DD-3-13.2/17/66.

- notekūdeņu savākšana un novadīšana līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām;
- notekūdeņu attīrīšana un novadīšana līdz iztekai ūdenstilpnē.

Dundagas novada attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam īpašus stratēģiskos mērķus tieši Sabiedrībai neparedzēja. Tomēr tajā tika paredzēts, ka līdz 2030. gadam ir “nodrošināma centralizēta ūdensapgāde un labas kvalitātes dzeramā ūdens pieejamība 85% Kolkas ciema iedzīvotāju un 85% Dundagas ciema iedzīvotāju. Nodrošināma centralizētas kanalizācijas pakalpojumu pieejamība 60% Kolkas ciema iedzīvotāju. Rekonstruējamas notekūdeņu attīrīšanas ierīces Mazirbē un Dundagā”.⁸

Talsu novada attīstības programmā 2022. – 2028. gadam ir izvirzīta vidēja termiņa prioritāte VTP3 Mājoklis, vide un mobilitāte, kas ietver rīcības virzienu RV11 Inženierinfrastruktūra. Minētais rīcības virziens ietver paredz modernizēt inženiertehnisko infrastruktūru un ūdenssaimniecības pakalpojumus:

- R27.1. Veikt ūdenssaimniecības infrastruktūras auditu;
- R27.2. Izstrādāt vienotus ūdensapgādes tarifu noteikšanas principus;
- R27.3. Pilnveidot komunikāciju ar ūdenssaimniecības pakalpojumu saņēmējiem;
- R27.4. Sekmēt jaunu pieslēgumu izveidi pie ūdenssaimniecības tīkliem;
- R27.5. Attīstīt centralizētos ūdenssaimniecības tīklus.

Sabiedrības darbības mērķis saskaņā ar tās vidēja termiņa darbības stratēģiju 2018.-2021. gadam ir sniegt publiskos pakalpojumus likumā noteiktās kompetences ietvaros, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzības šo pakalpojumu saņemšanā Kolkas ciemā. Sabiedrība sniedz šādus pakalpojumus:

- ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde;
- notekūdeņu savākšana un attīrīšana.⁹

Sabiedrības īpašumā vai valdījumā ir nekustamie īpašumi, inženierbūves, kā arī tehnoloģiskās iekārtas un ierīces, kuru bilances vērtība 2021. gada 31. decembrī bija 496 500 EUR.¹⁰

Iepriekšminētos pakalpojumus Sabiedrība sniedz Kolkas pagasta administratīvajā teritorijā, konkrēti Kolkas un Mazirbes ciemos.

⁸ Dundagas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030 gadam. 32.lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2014/7/1/Dundaga_ilgtspejigas_attistibas_strategija.pdf Skatīts: 21.06.2022.

⁹ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam.

¹⁰ SIA “KOLKAS ŪDENS” 2021. gada pārskats. Skatīts: 04.07.2022.

4. SABIEDRĪBAS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS

Centralizētas ūdenssaimniecības pakalpojumus Sabiedrība sniedz Kolkas un Mazirbes iedzīvotājiem.

Centralizētajam ūdensapgādes tīklam pieslēgtas 219 mājāsaimniecības 107 objektos, t.sk. daudzdzīvokļu mājas, un 29 juridiskās personas, t.sk. Kolkas pamatskola, pirmsskolas izglītības iestāde “Rūķītis” un Kolkas tautas nams, kā arī uzņēmumi.

Lielākais pakalpojumu saņēmējs ir zivju apstrādes uzņēmums SIA “Līcis 93”. Pēc 2017. gada datiem, SIA “Līcis-93” patērēja 33 168 m³ (t.i. 74% no kopējā saražotā ūdens daudzuma), kamēr iedzīvotāji, sabiedriskās iestādes un citi uzņēmumi kopā – 11477 m³ ūdens.¹¹

Kolkas ciema ūdensapgādes avots ir 6 urbumi, to dziļums 28–39 m (tiek izmantoti gruntsūdeņi), Viens no urbumiem nolietojuma dēļ vairs nedarbojas. 2010. gada nogalē ekspluatācijā tika nodota Membrāna tipa Reversās Osmozes (RO) dzeramā ūdens attīrīšanas stacija. 2016. gadā pilnībā tika atjaunota dzeramā ūdens attīrīšanas stacijas iekārtu filtra elementi, kā rezultātā patērētājiem tiek padots nekaitīguma un kvalitātes prasībām atbilstošs dzeramais ūdens.

Kolkas ciema ūdensvada tīkla kopgarums ir aptuveni 8500 m. Cauruļvadi izbūvēti pirms 40 - 50 gadiem. Tehniskais stāvoklis ir ļoti slikts, jo caurules ir nolietojušās, un rezultātā stacijā attīrītais ūdens līdz patērētājiem nonāk piesārņots.¹²

Centrālās kanalizācijas novadīšanai tiek izmantota vienota kanalizācijas sistēma, kas pamatā izveidota laika posmā no 1950.-1988. gadam. Esošā kanalizācijas sistēma paredzēta notekūdeņu novadīšanai tikai no Kolkas ciema teritorijas.¹³

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas infrastruktūra, investīciju trūkuma dēļ, tiek atjaunotas pamatā no Sabiedrības iekšējiem resursiem, tikai sarežģītākajos gadījumos piesaistot ārpalpojumus.

Ūdenssaimniecības jomā Sabiedrībai deleģētās funkcijas nodrošina šādu pakalpojumu sniegšanu:

- centralizēta ūdensapgāde;
- centralizēta kanalizācija;
- notekūdeņu krājvertņu izvešana fiziskām personām (asenizācija);
- ūdens skaitītāju nomaīņa un plombēšana.¹⁴

¹¹ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. 7 lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 02.07.2022.

¹² SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. 5 lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 02.07.2022.

¹³ Turpat.

¹⁴ SIA “KOLKAS ŪDENS”. Iegūts: <https://www.dundaga.lv/lv/uznemejdarbiba/pasvaldibas-kapitalsabiedribas/sia-kolkas-udens/>, Skatīts: 06.06.2022.

4.1. Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi

4.1.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi ir iekļauti minimālajā pakalpojumu grozā, ko Talsu novada iedzīvotājiem nodrošina pašvaldība¹⁵. Paredzams, ka tās mājtsaimniecības, kuras ir pieslēgušās centralizētajam ūdens vadam un kanalizācijai no šiem pakalpojumiem neatteiksies.

Pārtraukumi pakalpojuma sniegšanā vai atteikšanās no pakalpojuma sniegšanas ievērojami apgrūtinās daudzdzīvokļu māju ekspluatāciju un padarīs neiespējamu sabiedrisko un ražošanas ēku ekspluatāciju.

Atbilstība Sabiedrības nefinanšu mērķiem

Centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšana atbilst likuma „Par pašvaldībām” 15. panta 1. punkta nosacījumiem, t.i. pašvaldība organizē komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem. Tāpat šī pakalpojuma sniegšana atbilst arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta 1. daļas 2. punkta prasībām, jo šo pakalpojumu sniegšanai tiek izmantota novadam stratēģiski svarīga infrastruktūra – ūdens dziļurbumi, ražošanas iekārtas, centralizētā ūdensvada tīkli, kanalizācijas tīkli un attīrīšanas iekārtas.

Iepriekšminētais rāda, ka Sabiedrības darbība, sniedzot šo pakalpojumu, atbilst tās nefinanšu mērķiem.

Atbilstība Sabiedrības finanšu mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021. gadam neparedzēja finanšu mērķus, kuri būtu skaitliski izmērāmi un sadalāmi pa pakalpojumu veidiem. Tāpēc, finanšu analīze tiks veikta visiem pakalpojumiem šī ziņojuma tekstā 4.4. apakšnodaļā.

Atbilstība Sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021. gadam¹⁶ nosaka, ka Sabiedrības darbības mērķis ir sniegt publiskos pakalpojumus likumā noteiktās kompetences ietvaros, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzību ievērošanu šo pakalpojumu saņemšanā Kolkas ciemā. Sniegtie pakalpojumi:

- Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde;
- Notekūdeņu savākšana un attīrīšana.

Saskaņā ar Dundagas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014.-2030. gadam un Dundagas novada Attīstības programmu 2014.–2020. gadam, SIA “KOLKAS ŪDENS” tiek noteiktas šādas vidēja termiņa prioritātes:

¹⁵ Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022-2040 gadam. 26.lpp. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/04/Talsu_novada_Ilgtspējīgas_attīstības_stratēģija_2022_2040_gadam.pdf Skatīts: 21.06.2022.

¹⁶ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija iesniegta audita laikā. Publikācija nav pieejama.

- Ūdensapgādes pakalpojumu sniegšanas kvalitātes paaugstināšana;
- Komunikācijas ar pakalpojuma saņēmējiem uzlabošana.¹⁷

Tomēr, jāņem vērā, ka liela daļa inženiertīklu ir novecojuši un to remontdarbiem ir nepieciešamas investīcijas, lai saglabātu pakalpojumu kvalitāti esošajā līmenī. Novecojuši ūdensvada sistēma nelabvēlīgi ietekmē ūdens kvalitāti. Ūdens, kas pievadīts klientam pa sarūsējušām caurulēm pie patērētāja nenonāk tādā kvalitātē, kādā tas tiek sagatavots.

Otrs mērķis, kas noteikts Sabiedrības vidēja termiņa stratēģijā ir prasība uzlabot komunikāciju ar klientiem. Arī šim mērķim nav uzrādīti sasniegšanas indikatori, tāpēc tā izpildes pakāpi nav iespējams pārbaudīt.

Iepriekšminētais rāda, ka sabiedrība vismaz daļēji izpilda tās vidēja termiņa attīstības stratēģijā nosprausto mērķi - sniegt publiskos pakalpojumus likumā noteiktās kompetences ietvaros, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzību ievērošanu šo pakalpojumu saņemšanā Kolkas un Mazirbes ciemos.

4.1.2. Funkciju dublēšanās izvērtējums

Ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšana Kolkā un Mazirbē ir cieši saistīta ar šo pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo infrastruktūru – inženiertīkliem un būvēm, kas atrodas Sabiedrības īpašumā un/vai valdījumā. Līdz ar to, bez Sabiedrības reorganizācijas šajos ciemos cits šo pakalpojumu sniedzējs praktiski nav iespējams.

Alternatīvas infrastruktūras izveide mazā klientu skaita dēļ nav ekonomiski pamatota, jo tuvākajā nākotnē Kolkas pagasta administratīvajā teritorijā iedzīvotāju (un tātad arī klientu) skaita pieaugums nav paredzams.

Funkciju pārklāšanās/dublēšanās ūdenssaimniecības jomā ir jāvērtē Talsu novada kontekstā. Pēc administratīvi teritoriālās reformas Talsu novadā ir vairākas kapitālsabiedrības, kuras sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus, katra savā, noteiktā administratīvajā teritorijā.

Ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz SIA „TALSU ŪDENS”, SIA „KOLKAS ŪDENS”, SIA „ZIEMEĻKURZEME”, SIA „MĒRSRAGA ŪDENS”, SIA “Rojas DzKU”. Katrai no šīm kapitālsabiedrībām pamatkapitālā vai valdījumā ir inženiertīkli un būves, kas nepieciešamas ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai. Pakalpojuma sniegšana vienmēr būs jānodrošina noteiktā vietā, t.i., decentralizēti. Zemā iedzīvotāju blīvuma dēļ, novada centralizētā ūdensvada un kanalizācijas tīklu savienošana vienotā tīklā nav ekonomiski pamatota. Centralizācijas iespēju analīzi skat. priekšlikumos Sabiedrības darbības uzlabošanai šī dokumenta 5. nodaļā.

Nemot vērā pakalpojumu pašizmaksu, Talsu novada ietvaros ir vērojamas cenu atšķirības ūdenssaimniecības pakalpojumiem (1. tabula).

¹⁷ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. 11 lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 02.07.2022.

1. tabula. Ūdenssaimniecības pakalpojumu cenu salīdzinājums Talsu novadā.

Pašvaldības kapitālsabiedrība	Centralizētā ūdensapgāde EUR/m ³ (bez PVN)	Centralizēta kanalizācija EUR/m ³ (bez PVN)
SIA „TALSU ŪDENS” ¹⁸	1,18	1,89
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rojas DzKU” ¹⁹	1,01	1,66
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „KOLKAS ŪDENS” ²⁰	1,18	1,89
SIA „MĒRSRAGA ŪDENS” ²¹	1,29	1,89
SIA „ZIEMEĻKURZEME” ²²	1,20	1,76

Sabiedrības saražotā ūdens daudzums nesasniedz to robežu, pie kuras nepieciešama tarifu saskaņošana ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju (Regulatoru).

Regulatora apstiprinātie ūdensapgādes tarifi ir noteikti robežās no 0,55 EUR/m³ līdz 1,72 EUR/m³ (**bez PVN**). Komersantu vidējais kanalizācijas pakalpojumu tarifs ir 1,35 EUR/m³ (bez PVN). Regulatora apstiprinātie kanalizācijas tarifi noteikti robežās no 0,65 EUR/m³ līdz 1,90 EUR/m³ (**bez PVN**).²³

Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi SIA „KOLKAS ŪDENS” ir ļoti līdzīgi SIA “TALSU ŪDENS” pakalpojumu tarifiem, lai novērstu strauju šo pakalpojumu cenu kāpumu klientiem. Kopējo situāciju valstī regulējamo ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā var apskatīt Sabiedrisko pakalpojumu regulatora sagatavotā infografikā, kas pieejama: <https://infogram.com/udenssaimniecibas-pakalpojuma-tarifi-1h7k230dj1ejg2x?live>.

4.2. Asenizācijas pakalpojumi

4.2.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Atbilstība nefinanšu mērķiem.

Asenizācijas pakalpojumu sniegšana atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. pantā noteiktajai pašvaldības autonomajai funkcijai – organizēt komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem. Lai gan šo pakalpojumu var sniegt privātā sektora uzņēmēji, kuriem ir atbilstoša tehnika un

¹⁸ SIA “TALSU ŪDENS” tarifi (no 2020.gada 1.marta). Iegūts: <https://www.talsuudens.lv/a/> Skatīts: 27.06.2022.

¹⁹ Regulatora apstiprinātie ūdenssaimniecības tarifi SIA “Rojas DzKU” (no 2022. gada 1. februāra). Iegūts: <https://talsunovads.lv/zinas/roja/regulators-apstiprina-jaunos-udenssaimniecibas-pakalpojumu-sia-rojas-dzku/> Skatīts: 27.06.2022.

²⁰ Par tarifu pielīdzināšanu SIA “KOLKAS ŪDENS” (no 2022. gada 1. aprīļa). Iegūts: <https://talsunovads.lv/zinas/kolka/pieaug-udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifi-kolka/> Skatīts: 27.06.2022.

²¹ SIA “MĒRSRAGA ŪDENS” tarifi (no 2022.gada 1.februāra). Iegūts: https://www.mersrags.lv/?ct=pasvald_kapitalsab_mersudens Skatīts: 27.06.2022.

²² https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/08/381_TND_Lemums_Ziemeļkurzeme_tarifi.pdf, Skatīts: 04.10.2022

²³ Ūdenssaimniecības nozares rādītāji. 22. lpp. Iegūts: <https://www.sprk.gov.lv/content/nozares-raditaji-2> Skatīts: 27.06.2022

iekārtas, Talsu novadā šādu komersantu nav daudz. Ilgstošā laika posmā Sabiedrība, aizpildot tirgus nepilnību, ir sniegusi šo pakalpojumu mājāsaimniecībām un uzņēmumiem Kolkas pagastā.

Atbilstība finanšu mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģijā 2018.-2021. gadam nav definēti finanšu mērķi atsevišķi asenizācijas pakalpojumiem, tādēļ tie tika vērtēti kopā visiem Sabiedrības pakalpojumiem. šī dokumenta 4.4. apakšnodaļā „Finanšu rādītāju izvērtējums”.

Atbilstība stratēģiskajiem mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģijā 2018.-2021. gadam nav definēti stratēģiski mērķi asenizācijas pakalpojumu sniegšanai, tādēļ šiem pakalpojumiem tie vērtēti netiks.

4.2.2. Funkciju dublēšanās izvērtējums

Asenizācijas pakalpojumus Talsu novadā sniedz arī pašvaldības kapitālsabiedrības SIA “TALSU ŪDENS”, sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rojas DzKU” un sabiedrība ar ierobežotu atbildību “ZIEMEĻKURZEME”.

2.tabula Pašvaldības kapitālsabiedrību tarifi asenizācijas pakalpojumiem

Pašvaldības kapitālsabiedrība	Asenizācija (PVN iekļauts)
SIA „TALSU ŪDENS” ²⁴	50,32 Ārpus apkalpojamās zonas jāsedz transporta izmaksas 0,87 EUR par km
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rojas DzKU” ²⁵	Fekāliju ūdeņi 2.70 par m ³ , sadzīves atkritumu atdalīšana un utilizācija 25 EUR/gab, traktora izmaksas 35Eur/st.
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „KOLKAS ŪDENS” ²⁶	24,18 par izvešanas reizi, 34,44 EUR/h ārpus Kolkas ciema
SIA „ZIEMEĻKURZEME” ²⁷	25 EUR par reizi tilpumam līdz 3 m ³ , transporta izdevumi ārpus Dundagas robežām 0,91 EUR par km.

Iespējams, ka asenizācijas pakalpojumus Kolkas pagasta teritorijā var nodrošināt arī citi pakalpojumu sniedzēji, taču šobrīd nav informācijas par šo pakalpojuma sniedzēju izcenojumiem šo pakalpojumu sniegšanai Kolkas pagasta iedzīvotājiem. Ilgstošā laika periodā Sabiedrība ir bijusi vienīgais asenizācijas pakalpojumu sniedzējs un šobrīd nav un nevar būt informācijas par to kāda būs privātā sektora pakalpojumu sniedzēju interese par šo pakalpojumu nodrošināšanu Kolkas pagasta mājāsaimniecībām. Šī situācija var mainīties, jo līdz ar Pašvaldības 27.01.2022. saistošajiem noteikumiem Nr. 1 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā” tiek precīzi noteikti decentralizēto kanalizācijas sistēmu turētāju pienākumi regulāri izmantot asenizācijas pakalpojumus. Tas visticamāk, izsauks pieprasījuma

²⁴ SIA “TALSU ŪDENS” aktualitātes. Iegūts: <https://www.talsuudens.lv/a/> Skatīts: 27.06.2022.

²⁵ Regulatora apstiprinātie ūdenssaimniecības tarifi SIA “Rojas DzKU” (no 2022. gada 1. februāra). Iegūts: <https://talsunovads.lv/zinas/roja/regulators-apstiprina-jaunos-udenssaimniecibas-pakalpojumu-sia-rojas-dzku/> Skatīts: 27.06.2022.

²⁶ Par tarifu pielīdzināšanu SIA “KOLKAS ŪDENS” (no 2022. gada 1. aprīļa). Iegūts: <https://talsunovads.lv/zinas/kolka/pieaug-udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifi-kolka/> Skatīts: 27.06.2022.

²⁷ SIA “ZIEMEĻKURZEME” pakalpojumu cenrādis (apstiprināts 2022.g.1.aprīlī). Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2022/6/1/Dundaga_pakalpojumu_cenradis.pdf Skatīts: 27.06.2022

pieaugumu šim pakalpojumam un laika gaitā šis pakalpojums var kļūt rentabls privātā sektora pakalpojumu sniedzējiem.

Pašvaldības kapitālsabiedrībām saskaņā ar Pašvaldības 27.01.2022. saistošajiem noteikumiem Nr. 1 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā” ir noteiktas apkalpošanas robežas – SIA “KOLKAS ŪDENS” tās ir Kolkas pagastā.

4.3. Ūdens skaitītāju nomaiņa un plombēšana

4.3.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Atbilstība nefinanšu mērķiem

Ūdens skaitītāju nomaiņu un plombēšanu Sabiedrība nodrošina tikai kopā ar centralizētās ūdensapgādes pakalpojumu. Sabiedrība neveic ūdens skaitītāja mezgla izbūvi un uzstādīšanu, to veic citi uzņēmumi, kas specializējas santehnikas darbu veikšanā. Šajā jomā Sabiedrība tikai daļēji aizpilda tirgus nepilnību, jo mazā apjoma dēļ, privātajiem uzņēmumiem nav izdevīgi šos pakalpojumus sniegt Kolkas pagasta teritorijā.

Šīs darbības ir vērtējamas kā atbalsts pamata pakalpojumu sniegšanai. Santehnikas pakalpojumu sniegšana nav pašvaldības autonoma funkcija, kuras izpildes organizēšana būtu jāorganizē pašvaldībai, taču to var darīt, ja tas nepieciešams sekmīgai komunālo pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem.

Tādējādi, jāsecina, ka šo pakalpojumu sniegšana atbilst Sabiedrības nefinanšu mērķiem tiktāl, cik tas aizpilda tirgus nepilnību un ir nepieciešams ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai.

Atbilstība finanšu mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģijā 2018.-2021. gadam nav definēti finanšu mērķi atsevišķi santehnikas pakalpojumiem, tādēļ tie tika vērtēti kopā visiem Sabiedrības pakalpojumiem. šī dokumenta 4.4. apakšnodaļā „Finanšu rādītāju izvērtējums”.

Atbilstība stratēģiskajiem mērķiem

Stratēģiski mērķi šo pakalpojumu sniegšanai nav izvirzīti, tādēļ tie vērtēti netiks.

4.3.2. Funkciju dublēšanās izvērtējums

Ūdens skaitītāju uzstādīšanu, nomaiņu un plombēšanu Talsu novadā nodrošina arī SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS”, SIA “ZIEMEĻKURZEME”, SIA “MĒRSRAGA ŪDENS”, SIA “TALSU ŪDENS” un Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rojas DzKU”, kuras darbojas katra noteiktas teritorijas robežās. Šo pakalpojumu sniegšana pamatā ir neizdevīga, un tie tiek sniegti tikai tiktāl, cik tie atbalsta ūdenssaimniecības un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu.

4.4. Sabiedrības atbilstība finanšu mērķiem un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Sabiedrības vidēja termiņa stratēģija 2018.-2021. gadam paredz līdzekļu efektīvu un lietderīgu izmantošanu un izvirza šādus taupības pasākumus:

- efektīvs budžeta līdzekļu izlietojums;
- elektroenerģijas izlietojuma kontrole;
- ūdens izlietojuma kontrole;
- transporta izmaksu ekonomija.

Ne mērķiem, ne pasākumiem nav noteikti izpildes indikatori tad tos novērtēt nav iespējams. Sabiedrības finanšu rādītājus saskaņā ar 2021. gada pārskata datiem skatīt 3. tabulā.

3. tabula. Sabiedrības finanšu rādītāji.

Kritēriji	Rādītāji (2021)	Norma	Vērtība	Komentārs
Bruto peļņas rentabilitāte	0,83	Pozitīvs	Pozitīvs	Katrs apgrozītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,008 EUR peļņu
Ekonomiskā rentabilitāte (ROA)	1,96	Pozitīvs	Pozitīvs	Katrs piesaistītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,02 EUR peļņu
Pašu kapitāla rentabilitāte (ROE)	2,01	Pozitīvs	Pozitīvs	Katrs ieguldītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,02 EUR peļņu
Realizācijas rentabilitāte (ROS)	7,84	Pozitīvs	Pozitīvs	Katrs pārdotais pakalpojums 2021. gadā ir radījis 0,08 EUR peļņu
Kopējā likviditāte	3,83	1	Negatīvs	Koeficients norāda uz iesaldētu naudu apgrozāmajos līdzekļos, kuru, iespējams, varētu izmantot efektīvāk
Saistību īpatsvars bilanci	0,03	0,4	Pozitīvs	Zemais rādītājs norāda, ka Sabiedrība ir mazāk atkarīga no ārējiem finansēšanas avotiem un brīvāk var rīkoties ar saviem līdzekļiem
EBITDA peļņa	39 447	Jo lielāks, jo labāk	Pozitīvs	Sabiedrībai ir pozitīva ieņēmumu daļa, neņemot vērā procentus, nodokļus, nolietojumu un amortizāciju, taču salīdzinot ar līdzīgiem pakalpojumu sniedzējiem Talsu novadā, Sabiedrībai ir otra mazākā EBITDA peļņa.
EBITDA rentabilitāte	28,4	Jo lielāks, jo labāk	Pozitīvs	Vērtējot rādītāju kontekstā ar citām līdzīgiem pakalpojumu sniedzējiem novadā, secināms, ka rādītājs ir otrs zemākais.

Secinājums: Ņemot vērā pozitīvo vērtību kopumu pirmsšķietami varētu pieņemt, ka katrs Sabiedrības apgrozītais, piesaistītais ieguldītais EUR nes peļņu, kā arī to, ka katrs pārdotais pakalpojums nes Sabiedrībai peļņu. Taču ir jāņem vērā arī tas, ka 2021. gadā Sabiedrība ir saņēmusi pašvaldības dotāciju 50 634 EUR apmērā, kas ir palīdzējis tai nodrošināt pakalpojumu sniegšanu klientiem. Bez šīs dotācijas Sabiedrības darbība un pakalpojumu sniegšana klientiem nebūtu iespējama. Tas norāda, ka sabiedrības darbība finansiāli nav efektīva, neskatoties uz pozitīviem finanšu rādītājiem.

4.5. Vispārējā vadība un politikas

Sabiedrības vispārējo vadību nodrošina valdes loceklis, kuru amatā apstiprina tās kapitāla daļu turētājs.

Sabiedrības vispārējā vadība un personāla vadība notiek balstoties uz normatīvajiem aktiem un atsevišķas personāla politikas Sabiedrībai nav.

Pēc Sabiedrības sniegtās informācijas, pašreizējo atalgojumu darbiniekiem noteikusi valde saskaņojot to ar bijušā Dundagas novada domi.

Personāla mainība Sabiedrībā vēsturiski ir maza, tāpēc nav atsevišķu procedūru jaunu darbinieku apmācībai.

Nepieciešamās darba drošības un ugunsdrošības instruktāžas Sabiedrībā nodrošina ārpakalpojumu sniedzējs.

Cenu politika

Sabiedrības cenas (tarifus) ūdenssaimniecības pakalpojumiem ir apstiprinājusi Talsu novada pašvaldība. Asenizācijas pakalpojumiem un ūdens skaitītāju nomaiņai cenas šobrīd ir apstiprinājis Sabiedrības valdes loceklis, ņemot vērā šī pakalpojuma pašizmaksu.

4.5.1. Lietvedība, klientu apkalpošana un grāmatvedība

Sabiedrības administratīvo darbu nodrošina lietvede-kasiere, kā arī valdes loceklis.

Lietvedes-kasieres pienākumos cita starpā ietilpst arī ūdensskaitītāju rādījumu ievadīšana sistēmā, jo skaitītāju rādījumus klienti paziņo klātienē vai izmantojot elektronisko pastu, piezvanot pa tālruni, vai atsūtīt skaitītāju rādījumus īsziņas veidā. Arī rēķinu izrakstīšana fiziskām personām ir lietvedes- kasieres pienākums. Klienti bieži pēc rēķiniem ierodas personīgi Sabiedrības telpās, bet pārsvarā gadījumu tie tiek nosūtīti elektroniski.

Klienti (fiziskās personas) par saņemtajiem pakalpojumiem bieži norēķinās skaidrā naudā, jo vecākās paaudzes cilvēkiem ir grūtības veikt elektroniskos norēķinus. Skaidrā naudā tiek saņemti apmēram 34% no apgrozījuma, ko veido maksa par pakalpojumiem no fiziskajām personām. Šāda prakse kopumā nav atbalstāma, jo skaidras naudas norēķini rada papildus administratīvo slogu Sabiedrībai.

Sabiedrības klienti pārsvarā ir vecāka gada gājuma cilvēki, kuriem ir grūti nodot skaitītāju rādījumus elektroniski un šajā jomā digitalizācijas risinājumu ieviešana ir problemātiska. Plānojot pāreju uz skaitītāju rādījumu nodošanu elektroniski, kā arī ieviešot bezskaidras naudas norēķinus, jānorēķinās, ka daļai klientu tas būs apgrūtināši vai pat neiespējami tieši digitālo prasmju trūkuma dēļ. Šī iemesla dēļ Sabiedrībai ieteicams strādāt pie tādu risinājumu ieviešanas, kas nodrošina iespēju automātiski nolasīt ūdens skaitītāju rādījumus bez klienta starpniecības.

Valdes loceklis un lietvede-kasiere nodrošina arī līgumsaistību izpildes kontroli, t.sk. nemaksātāju brīdināšanu.

Sabiedrības grāmatvedību nodrošina ārpakalpojumu sniedzējs. Šādas pieejas efektivitāti nevar viennozīmīgi salīdzināt ar situāciju, ja Sabiedrība algotu savu grāmatvedi. Šobrīd sabiedrībā arī kasiere-lietvede veic atsevišķas funkcijas, kas attiecināmas uz grāmatvedību (piemēram, rēķinu izrakstīšana fiziskām personām), bet nav iespējams noteikt cik lielu daļu no kasieres lietvedes darba apjoma aizņem darbības, kas varētu tikt attiecinātas uz grāmatvedību. Kopumā grāmatvedības pakalpojumu apjoms Sabiedrībai, kura sniedz viena veida pakalpojumus salīdzinoši nelielam skaitam klientu ir standarta process un ārpakalpojumu izmantošana grāmatvedības funkciju veikšanai ir pamatota. Spriežot pēc izvērtējumam iesniegtā kontu apgrozījuma, 2022.gada 1.ceturksnī grāmatvedības pakalpojumi varētu būt izmaksājuši 907,50 eiro. Algojot darbinieku pat uz nepilnu slodzi šie izdevumi Sabiedrībai būtu lielāki, nekā ārpakalpojuma gadījumā. Tādējādi, ir pamats uzskatīt, ka ārpakalpojumu izmantošana šajā gadījumā ir izdevīga.

4.5.2. Problēmziņojumu uzskaitē un problēmu novēršanas kontrole

Par problēmām pakalpojumu saņemšanā klienti telefoniski ziņo valdes loceklim vai lietvedei-kasieri. Problēmziņojumi atsevišķi reģistrēti netiek. Šo ziņojumu nav pārāk daudz un tie tiek nekavējoties risināti. Praksē neveidojas situācijas, kad kāds no problēmziņojumiem netiktu risināts.

Bieži problēmu esamību vispirms fiksē paši Sabiedrības darbinieki, monitorējot sistēmā pievadīto ūdens daudzumu. Konstatējot ūdens daudzuma palielināšanos, tiek uzsākti darbi avārijas vietas konstatēšanai. Ievērojot infrastruktūras nolietojumu, šis uzdevums nav vienkārši risināms.

Problēmas un avārijas infrastruktūras ekspluatācijā pamatā tiek risinātas, izmantojot Sabiedrības iekšējos resursus, nopietnākos gadījumos piesaistot ārpalpojumus.

Darba organizēšanai tiek veidots pakalpojumu pieprasījumu reģistrs, kurā tiek atzīmēti pakalpojumu pieprasījumi. Lielu daļu šī reģistra sastāda asenizācijas pakalpojumu pieprasījumi. Vidēji asenizācijas pakalpojums tiek pieprasīts 3-4 reizes nedēļā.

4.5.3. Infrastruktūras tīklu dokumentēšana

Ūdenssaimniecības infrastruktūra Kolkā un Mazirbē pamatā ir būvēta 1950.-1988. gadā. Daļa infrastruktūras ir digitāli uzmērīta un šie dati ir pieejami Kadastra reģistrā. Uzmērītas tās infrastruktūras daļas, kuras ir izbūvētas no jauna vai kurās ir veikta rekonstrukcija. Par daļu no infrastruktūras ir pieejamas shēmas, bet tās ne vienmēr atbilst situācijai dabā.

Sabiedrības valdes loceklis žurnālā reģistrē veiktos remontdarbus, fiksējot informāciju par to, kad, kas ir izdarīts, lai šos pierakstus izmantotu turpmākajā darbā.

Iekšējās kontroles sistēma nav definēta kā sistēma, bet gan pastāv atsevišķu ārējos normatīvajos aktos noteiktu prasību formā.

4.5.4. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums

Sabiedrības iekšienē nenotiek funkciju pārklāšanās vai dublēšanās.

Talsu novada mērogā ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz arī SIA „TALSU ŪDENS”, SIA „Rojas DzKU”, SIA „MĒRSRAGA ŪDENS” un SIA „ZIEMEĻKURZEME”.

Tā kā veicamās funkcijas un pakalpojumi šīm sabiedrībām noteiktās jomās ir vienādi vai daļēji pārklājas, ir jāsecina, ka arī šo pakalpojumu administrēšanas funkcijas Talsu novada kapitālsabiedrībās būs līdzīgas.

5. PRIEKŠLIKUMI UN IETEIKUMI

5.1. Ieteikumi pašvaldības līdzdalības saglabāšanai, funkciju apjomam un izmaiņām

Saskaņā ar VPIL 88. pantu, publiska persona (šajā gadījumā pašvaldība) var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojās viens no šādiem nosacījumiem:

1. tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
2. publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
3. tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Sabiedrības pamatkapitālā un/vai valdījumā ir nodoti Kolkas un Mazirbes ciemos nozīmīgi infrastruktūras objekti: ūdensvada un kanalizācijas tīkli.

Tas nozīmē, ka pašvaldības līdzdalība pašvaldības kapitālsabiedrībā, kura nodrošina ūdenssaimniecības pakalpojumu, ir nepieciešama un atbilstoša Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta 1. daļas 2. punkta prasībām.

Neatkarīgi no pieņemtajiem lēmumiem par kapitālsabiedrību skaitu un reorganizācijas pasākumiem, pašvaldības līdzdalība ir jāsaglabā kapitālsabiedrībā, kas nodrošina pašvaldību funkcijas, kas noteiktas likuma „Par pašvaldībām” 15. panta 1. daļā.

5.2. Priekšlikumi reorganizācijas pasākumiem

Kā redzams no iepriekš minētā, Sabiedrības darbība uzskatāma par funkcionāli efektīvu – tās darbība atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15.panta 1.punktam un tās vidējā termiņa stratēģijā izvirzītajiem nefinanšu un daļēji arī stratēģiskajiem mērķiem.

Sabiedrības finanšu rādītāji, kā arī fakts, ka 2022. gadā saskaņotie pakalpojumu tarifi tika pielīdzināti SIA “TALSU ŪDENS” tarifiem, liecina, ka tās darbība nav optimāla un bez pašvaldības atbalsta tai nebūs iespējams nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstību vai pat saglabāšanu esošajā līmenī infrastruktūras nolietojuma dēļ.

Normatīvajos aktos nav reglamentēts cik kapitālsabiedrību drīkst veidot pašvaldība tās funkciju nodrošināšanai. Svarīgi, lai pašvaldību funkcijas tiktu nodrošinātas atbilstoši pašvaldības stratēģiskajām interesēm un ievērojot labas pārvaldības principus.

Ievērojot iepriekšminēto ir jāizvērtē trīs attīstības scenāriji Sabiedrības turpmākajai darbībai:

- decentralizētais, kas nozīmē kapitālsabiedrības saglabāšanu, veicot uzlabojumus Sabiedrības pārvaldībā;
- centralizētas attīstības scenārijs;
- policentriskais attīstības scenārijs.

3.1.1. Decentralizētas attīstības scenārijs

Pie decentralizētas attīstības scenārija tiek pieņemts, ka Talsu novadā var saglabāties vairākas kapitālsabiedrības, kuras nodrošina ūdensapgādes, kanalizācijas pakalpojumu sniegšanu tāpat kā līdz šim. Šajā scenārijā Sabiedrība turpina darboties tāpat kā līdz šim.

4. tabula. Decentralizētā scenārija SVID.

Decentralizētas attīstības scenārija stiprās puses	Decentralizētas attīstības scenārija vājās puses
- Darbinieki labi pārzin inženiertīklu infrastruktūru, kas ir svarīgi, jo pilnvērtīgai visu inženiertīklu dokumentēšanai šobrīd nepietiek līdzekļu; - Tiek saglabāti pieredzējuši darbinieki; - Sabiedrība nodrošina pakalpojumu sniegšanu tieši Kolkas un Mazirbes ciemu iedzīvotājiem ierastajā kārtībā un iedzīvotājiem nav pamata uzskatīt, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Kolkas pagasts ir atstāts novārtā. Iedzīvotāji pieņem, ka Talsu novads rūpējas par līdzsvarotu teritorijas attīstību	- Nepietiek resursu attīstībai. Ieguldījumi ir nepieciešami gan infrastruktūrai, gan esošo sistēmu uzturēšanai un darbības saglabāšanai esošajā līmenī; - Nav savas tehnikas rakšanas darbu veikšanai, kas kavē iespējas veikt atsevišķus darbus saviem spēkiem, savukārt ārpalpojumu piesaiste maksā dārgi; - Salīdzinoši nelielais uzņēmuma darbības mērogs neļauj piesaistīt pietiekami daudz līdzekļu inženiertīklu attīstības projektu realizācijā.
Decentralizētas attīstības scenārija iespējas	Decentralizētas attīstības scenārija riski
- Īpašu attīstības iespēju šim scenārijam nav.	- Sabiedrības darbība kļūst nerentabla un tās uzturēšanai ir nepieciešama pašvaldības dotācija. Pretējā gadījumā tiek apdraudēta pašvaldības autonomās funkcijas izpilde Kolkas pagastā; - Piesaistot ārējo finansējumu, pasliktinās finanšu rādītāji, jo izaugsme nav pietiekoši strauja. - Ja atalgojums nav konkurētspējīgs, tad Sabiedrībai trūkst darba spēka resursu.

3.1.2. Centralizētās attīstības scenārijs

Centralizētās attīstības scenārijs paredz, ka Sabiedrība tiek pievienota SIA „TALSU ŪDENS” kā Pašvaldības lielākajam uzņēmumam, kurš nodrošina šos pakalpojumus Talsu novadā.

5. tabula. Centralizētās attīstības scenārija SVID.

Centralizētas attīstības scenārija stiprās puses	Centralizētas attīstības scenārija vājās puses
- Ūdenssaimniecības nozarē pakalpojumu nodrošināšanai var izmantot SIA „TALSU ŪDENS” tehnisko bāzi un iestrādes; - Talsu novada pašvaldībai samazināsies darba apjoms un izdevumi, kas saistīti ar kapitāla daļu turētāja funkciju izpildi. Potenciāli var samazināties arī administratīvās izmaksas Sabiedrības pakalpojuma sniegšanai; - samazināsies ar Sabiedrības administratīvo pārvaldību saistīto izmaksu īpatsvars tarifā (informāciju tehnoloģiju, grāmatvedības, revidenta pakalpojumi).	- SIA “TALSU ŪDENS” tiek pievienota ekonomiski nepastāvīga struktūra un tas nelabvēlīgi ietekmēs SIA “TALSU ŪDENS” darbības rādītājus; - Tiks zaudēti darbinieki, kuri nevēlēsies vai nespēs turpināt darbu apvienotajos uzņēmumos; - Reorganizācijas pasākumu īstenošana palielinās SIA „TALSU ŪDENS” slodzi, jo administratīvie resursi būs nepieciešami jaunu darba procesu ieviešanai.
Centralizētas attīstības scenārija iespējas	Decentralizētas attīstības scenārija riski
- Apvienotajam uzņēmumam ir lielāka kapacitāte darbam ar iepirkumiem un projektiem finansējuma piesaistei. - Tiek ieviesti mūsdienu prasībām atbilstoši tehniskie risinājumi klientu apkalpošanā, kā arī pakalpojumu uzskaitē.	- Infrastruktūra tiek uzlabota kādā citā vietā nevis Kolkas pagastā un pagasta iedzīvotāji no apvienošanas negūst nekādu labumu. Tas, savukārt, izraisa Kolkas pagasta iedzīvotāju neapmierinātību ar pašvaldības darbu kopumā. Iedzīvotāji to uztvers kā administratīvi teritoriālās reformas nodarītu

- Uzlabojas administratīvo procesu kvalitāte, kas saistīta ar problēmziņojumu apstrādi.	kaitējumu. Pat ja Pašvaldības ilgtermiņa plānošanas dokumentos ir paredzēti pasākumi tieši infrastruktūras uzlabošanai Kolkas pagastā, iedzīvotāji primāri vadīsies no personīgās pieredzes nevis plānošanas dokumentiem. - Pievienojot SIA „TALSU ŪDENS” Sabiedrību, kuras finanšu rādītāji nav tik labi, dotācijas var būt nepieciešamas arī apvienotajam uzņēmumam. - Palielinās SIA „TALSU ŪDENS” pakalpojumu tarifi, jo tajos jāiekļauj arī ceļa izdevumi, kas saistīti ar ģeogrāfiski attālu vietu apkalpošanu. Neskatoties uz to, ka SIA „TALSU ŪDENS” jau apkalpo daudzus bijušos pagastu centrus, fiziskais attālums līdz Rojai, Mērsragam, Dundagai, Kolkai un Mazirbei ir ievērojami lielāks.
---	--

3.1.3. Policentriskas attīstības scenārijs

Šis scenārijs paredz apvienot četras Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrības, kuras sniedz ūdenssaimniecības, siltumapgādes un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumus – SIA “Rojas DzKU”, SIA “ZIEMEĻKURZEME”, SIA “KOLKAS ŪDENS” un SIA “MĒRSRAGA ŪDENS”, izveidojot vienu kapitālsabiedrību, kura apkalpotu Dundagas, Kolkas, Rojas un Mērsraga pagastus.

6. tabula Policentriskas attīstības scenārija SVID.

Policentriskas attīstības scenārija stiprās puses	Policentriskas attīstības scenārija vājās puses
- Scenārijs atbilst Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.-2040.gadam noteiktajai pieejai nodrošināt policentrisku teritorijas attīstību, koncentrējot darbību un pakalpojumu sniegšanu ne tikai novada centrā, bet arī novada nozīmes centros. - Tiek samazinātas administratīvās izmaksas visiem apvienotajiem uzņēmumiem. Resursus ir iespējams nodrošināt finanšu uzskaites caurskatāmības uzlabošanai; - Tiek samazināts darba apjoms Pašvaldības pusē, jo kapitāla daļu pārvaldīšana jāveic vienai nevis četrām Pašvaldības kapitālsabiedrībām; - Apvienojot tehnisko bāzi, iespējams nodrošināt kvalitatīvāku pakalpojumu sniegšanu; - Fiziskie attālumi starp pakalpojumu sniegšanas vietām ir mazāki nekā centralizētas attīstības scenārija gadījumā, tāpēc transporta izmaksas mazāk ietekmēs pakalpojumu sniegšanas izmaksas. - Iedzīvotāju bažas par to, ka visa attīstība administratīvi teritoriālās reformas rezultātā pievienotie pagasti neapstiprināsies. - Netiks iespaidots SIA “Talsu ūdens” darbs.	- Policentriskas attīstības scenārijam ir nepieciešams vairāk laika, jo ir jāveido jaunas administratīvās procedūras pakalpojumu sniegšanai; - Apvienotās kapitālsabiedrības izveidei būs nepieciešama izmaiņu vadības grupa, kurā jāiekļauj gan visu apvienojamo kapitālsabiedrību, gan pašvaldības pārstāvji, lai izstrādātu optimālu kapitālsabiedrību apvienošanas modeli, saglabājot katras atsevišķās kapitālsabiedrības stiprās puses; - nepieciešams Pašvaldības finanšu atbalsts neprognozējamā vidējā termiņā, tostarp reorganizācijas veikšanai; - augstākas pakalpojumu cenas kā SIA „Talsu ūdens” apkalpes teritorijā; - Apvienotais uzņēmums spēj sekmīgāk piesaistīt līdzekļus infrastruktūras uzlabošanai, pie nosacījuma, ja tas ir pašpietiekams; -
Policentriskas attīstības scenārija iespējas	Policentriskas attīstības scenārija riski
- Apvienotajam uzņēmumam ir lielāka kapacitāte darbam ar iepirkumiem un projektiem finansējuma piesaistei. - tiek ieviesti mūsdienu prasībām atbilstoši tehniskie risinājumi klientu apkalpošanā, kā arī pakalpojumu	- Šobrīd nav iespējams noteikt cik ilgā laikā apvienotā kapitālsabiedrība spēs kļūt pašpietiekama, ņemot vērā, ka visur infrastruktūrā ir nepieciešami kapitālieguldījumi.

uzskaitē, kā arī uzlabojas administratīvo procesu kvalitāte, kas saistīta ar problēmziņojumu apstrādi.	
--	--

Apkopojot iepriekš minēto, jāsecina, ka resursu centralizācijai Talsu novada ietvaros ir priekšrocības salīdzinājumā ar decentralizēto attīstības modeli. Līdz ar to tālākai reorganizācijas priekšlikumu izstrādei tiks analizēti divi scenāriji: centralizētas attīstības scenārijs un policentriskas attīstības scenārijs.

5.2.1. Priekšlikumi darbības uzlabošanai

Neatkarīgi no tā, kādi lēmumi tiek pieņemti jautājumā par Talsu novada kapitālsabiedrību skaita izmaiņām, Sabiedrības funkcionēšanai un pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktības nodrošināšanai ir ieteicami uzlabojumi Sabiedrības darbā.

Infrastruktūras attīstības jomā

Sabiedrības darbības nodrošināšanai ir nepieciešami šādi pasākumi:

- Vismaz 2 jaunu dziļurbumu ierīkošana (ap 100m dziļumā) un jaunu dzeramā ūdens attīrīšanas iekārtu izveide;
- Dūņu separatora uzstādīšana Kolkas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās;
- Atjaunojamo energoresursu sistēmu ieviešana Sabiedrības darbībā.

Atalgojuma politikas jomā

Ievērojot, ka vairākas kapitālsabiedrības Talsu novadā dažādos pagastos sniedz līdzīgus vai vienādus pakalpojumus ir ieteicams izstrādāt vienotu metodiku atalgojuma noteikšanai visās Talsu novada kapitālsabiedrībās, lai vienādu specialitāšu darbinieki par vienādu darbu saņemtu vienādu atalgojumu, kas atkarīgs no padarītā darba. Kā liecina Sabiedrībai izsniegtā Valsts ieņēmumu dienesta 23.05.2022. izziņa, Sabiedrībā noteiktais atalgojums būvniecības speciālistiem un ūdenssaimniecības operatoriem būtiski atpaliek no vidējās stundas tarifa likmes valstī. Skat. Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju par Sabiedrības vidējā atalgojuma atbilstību vidējām stundas tarifu likmēm valstī (7.tabula).

7. tabula. Sabiedrības noteiktās stundas tarifu likmes salīdzinājums ar vidējām likmēm valstī

Profesijas grupas kods	Profesiju grupas nosaukums	Vidējā stundas tarifa likme uzņēmumā, EUR	Vidējā stundas tarifa likme valstī, EUR	80% no vidējās stundas tarifa likmes valstī, EUR	Atbilstība 80% no vidējās stundas tarifa likmes valstī	Atbilstība valsts minimālajai stundas tarifa likmei
1120	Rīkotājdirektori un uzņēmumu vadītāji	9,63	11,44	9,15	Atbilst	Atbilst
3112	Būvniecības speciālisti	3,88	9,70	7,76	Neatbilst	Atbilst
3132	Atkritumu dedzināšanas, ūdens un notekūdeņu attīrīšanas un ūdens pārstrādes iekārtu operatori	4,71	5,96	4,77	Neatbilst	Atbilst

3341	Biroja vadītāji	5,94	7,48	5,98	Neatbilst	Atbilst
------	-----------------	------	------	------	-----------	---------

Atalgojuma noteikšanai ir jāņem vērā situācija darba tirgū un vidējais atalgojums nozarē. Gadījumā, ja ilgstoši šis atalgojums ir zemāks par vidējo nozarē, kapitālsabiedrībai var rasties grūtības atbilstošas kvalifikācijas speciālistu piesaistē.

Reģistrēšanās Talsu novada asenizācijas pakalpojumu reģistrā

Saskaņā ar Talsu novada pašvaldības 27.01.2022. saistošajiem noteikumiem Nr. 1 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā” Sabiedrība, kā asenizācijas pakalpojumu sniedzējs, ir reģistrējusies Talsu novada pašvaldības uzturētajā asenizatoru reģistrā. Šo darbības jomu būs jānodrošina arī turpmāk, neatkarīgi no veicamajiem reorganizācijas pasākumiem.

Domes priekšsēdētāja

E. Kārklīņa